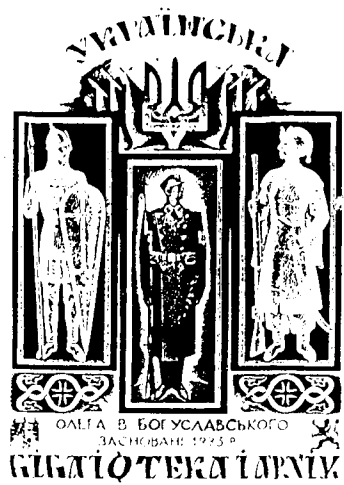

МИХАЙЛО ОРЕСТ

Ціть
Господа

1 9 5 2

ГІСТЬ І ГОСПОДА

МИХАЙЛО ОРЕСТ

ГІСТЬ І ГОСПОДА

КНИГА ПОЕЗІЙ ЧЕТВЕРТА

*Проект зі збереження
інтелектуальної спадщини
української еміграції*

bohuslavskyj@i.ua

1952

НАКЛАДОМ ПРИХИЛЬНИКІВ ТВОРЧОСТИ АВТОРА

M. Orest
GUEST AND INN
UKRAINIAN POEMS

Обкладинка роботи
мистця Б. Крюкова

* * *

*В кімнаті тишина. Біжать хвилини,
І, тоскний, в їх байдужу течію
Я слух занурюю: о, хай приплине
На гребені години благостинне
Тепло — і душу воскресить мою!*

*Ні, світ заляк, і час німує строго.
Не жди, всю волю розбуди і клич
Всю душу в далеч подвигу твердого:
Повинен ти в двобої проти злого
За дня свого перебороти ніч.*

1947

* * *

Надію будив несміливою мовою лютець,
А березень соняшне слово до простору рік, —
Бездумно бринять перебори повітряних лютець
І котяться сяючі води оновлених рік.

Невже довершиться мій визвіл од хмурої долі?
Її мурували чужі і заблукані дні,
Лежали мої поривання простертими долі
В оковах темничних, ганебної стуми на дні.

Невже розпадуться круг серця твердіючі стопи
Сліпих існувань і розтануть порочні пили —
І в гори правічні полинуть окрилені стопи,
Де душі, в юдоль не зійшовши, свободу пили.

1950

* * *

В весняному сонці широка яскріє земля.
Як світлості прагне все те, що зветься земля!

І обрії прагнуть похожими бути на небо. —
Поглянь: підвелися вони і синіють, як небо.

Підноситься в синь найкрилатше, що має душа:
Любов, осіяння і віра — найвища душа!

1950

ВЕСНЯНИЙ ТРИПТИХ

I.

Холодне безщастя текло...
Весна білосяйне весло
Підносить над обрієм скреслим.
В покорі суворим жезлам

В обпливі тужби і труду
Ти рік розгорнув новий —
Весна розкотила прибій,
І радість говорить: буду!

Далека буття королева,
Невже не обманить вона? —
Колише весна, весна
Всі серця твого дерева.

II.

До вікон б'ються потоки
Пружного леготу. Глянь:
В синю, високу рань
Похід почали оболочи.

Небо, гоститель добрий,
Їм стеле столи далини:
Білі ефеби, вони
Блаженно пливуть за обрій.

Дозвілля богів! Як тужно
Його ти в долинах снів!
З висот до тебе обзив
Воно посилає потужно.

Тут радість говорить: буду,
А завжди витає — там...
Серце, не заздри богам,
Не заздри чужому чуду!

III.

Я провість хочу найти
В тяжкім фоліанті року:
Готує він путь широку
Чи тропи тісні тяготи?

Німують ряди рясні
Недружніх, байдужих літер...
Прилинув весняний вітер
І книгу згорнув мені.

Він, легіт, шепнув: „Не читай!
Не в книзі — дійства урочі,
На обрій скеруй свої очі —
Побачиш міраклів май!“...

Над обрієм сонм оболок
Встає: високі вітрила.
О слався, надіє біла
На сині гостинній заток!

І тепло рокоче труба,
І сріблом леліють насадн.
В край Хорса і світлої Лади...
Барвіє і спіє плавба.

1948

* * *

Лип, буків і дубів порожні снасті
Сповняє лист — і сяє далина.

Там, де ряди дерев були сітчасті,
Зеленим морем розлилась весна
І знову шле в ненаближенне зови, —
І сині поблиски її жезла
Ведуть тебе в сторадісні онови,
Що їх ніяка осінь не найшла.

Як зняти з загадки одвічні шати
І сяючих оман спізнати зміст?
Чи випадає радості приймати,
Коли їх завтра почорніє лист?

Знання є дар високої опіки —
І ти питання кидаєш в весну,
Благаючи... Воно пішло навіки
В німу, тугу, зелену глибину.

1950

* * *

Весняний молодик, безслайвий і янтарний,
Різьбився в небі запашнім,
І східня грація і спогад легендарний
Манили невимовно в нім.

Як з наростанням літ міняється минуле!
Як дивно сніме і буваль
Злилися — і свої відрубності зімкнули
В єдину суть, в єдину даль.

Ніколи не була моя нога в Багдаді,
А він, весняний молодик,
Згадав мені, що там, в охмеленості радій,
Прожив я свій юнацький вік.

1949

НА ЧЕСТЬ ЛИПНЯ

Безкрай в ясності! Достойно є
Вельможним щертнем наіменувати
Тебе — і славити лице твоє,
І дзвінкуусту дяку приношати.

Душі подяку, що душі даєш
Ти, місяцю якнайповніший року,
Науку про буття без часу й меж
І про дозрілість вічну і глибоку.

Перлові оболочки в небесах
Покояться, як велетенські грона
Розкішних яблук, виниклих в садах
Безсмертя, в мирі голубого лона.

І, Божа ягода, з прависочин
Спадає сонце в відданості добрій
І повинь спілих бурштинових вин
Ле на витаючий в екстазі обрій.

1949

* * *

Надходить вечір. Сонце лє в гаї,
На луки і поля доспіле злото —
І в ньому танеш ти, моя скорбото,
Згортаючи літописи свої.

Можливо, завтра вже нові рядки
В сувої ждучі впишеш ти нещадно...
Але сьогодні час тече відрадно
І тріумфують оболок полки.

Вони пливуть до сонця: на землі
Все радісне, все, що радіти може,
Свою короткочасність переможе
Лише в високих світлі і теплі.

Я знаю світу зрадну течію —
І я вітаю сонце непощербне...
О брате сонця, супокійний серпне,
Живи, рівняй і стверджуй путь мою!

1950

* * *

Ще повинь світла падає на віти,
Ще літні свята не кінчає ліс,
Але поглянь: поволі червоніти
Уже почав тишинний байбарис.

Щорік відходить літо, і відходи
Його щороку бодем жалать нас:
Як мало ми взяли утіх і вроди,
Розкритих ним для серця повсякчас.

Душі багатство! Мрія, що розквітла
Для нас на всі земні, оманні дні!
... Нараз на святі зелені і світла
Побляклі стоїмо ми і смутні.

1949

* * *

По довгому дні, що скнів у безщасті,
Над парком, над валом дерев німих,
Місяць постав — і тіні січчасті
Лягли на світючий, примарний моріг.

Місяць — його іменують у пісні
Князем — обперся на хмару біду
І, в світі один, споглядає пізню,
Бідну, некняжу мою самоту.

1948

* * *

Як шатра бронзові, стоять каштани
І жовтиною липи підпливли.
Поблякло все: і радості, і рани,
Все в прохолодні збилося вузли.

І дні змішалися в неясних сплетах,
І стопом бронзовим лежать рокі.
Не розпізнати на старих монетах
Минулого зникаючі знаки.

І в улиць в'язь пірнувши, в неминучий
Свій уділ, ти чіткий почувеш стук:
З гілля каштанового плід блискучий
Враз падає на безобличний брук.

Ти в руки візьмеш плід з чуттям туманним —
Дитя, що буде деревом рости.
... Тобі згадається: в житті оманнім
Колись, давно дитинство мав і ти.

1948

AUTUMNUS DUX MEUS

Минули соняшні, високі дні,
Пора довір і дзвінкоустих прагнень. —
В закутій прочуттями тишині
Триває уділ смутнооких збагнень.

Твій вождь є жовтень, ти — послушний гридь,
Для тебе він нещедрістю користен...
Спадає з охололих верховіть
Плід міднозвучних і суворих істин.

1949

* * *

Ти звеш мене в блакитне і ранкове,
А я тебе — в безбарвне і вечірне.
Боюся я: ти стомишся, любове,
І оцвітуть запросини офірні.

А що, коли твій порив не послабне
І буде він, в розкритості невтомний,
Троянд і лілій куриво повабне
В мій вечір посилати безаромний?

Тоді ми зійдемося на дружній грані,
І там розтане вечір мій фатальний.
То буде полудень, доспілість рані, —
Високий, соняшний, непроминальний.

1950

* * *

Лежать на чашах існування наші.
Світ, знаний нам — гігантські терези.
Здрігаються в напрузі чорні чаші.
В повітрі — тьма і подихи грози.

По той бік чаш, по той бік рівноваги
Несталої призначили боги
Всім жертвам ночі, туги і зневаги
Сафірних щастя манливі береги.

Любово! П'є освіжливі бальсами
З надземних островів душа твоя...
Крізь млу розпуки, що лягла між нами,
Твій усміх невимовний бачу я.

1950

ЖІНОТНИЙ ПОЛУДЕНЬ

Н. Г.

Розлився він — як солодко це знати! —
Буття тужбу нігою подолати.

І оболочки, сповнені відроди,
Над містом стали: білі гіпіяди.

А ті, далекі, що на видноколі,
Барв несказанність мають глядіолі.

І липи, в янголам приступній мові,
Жінотно шепчуть пахощі медові. —

Душ подиве! Ти красно поєднала
Лип, оболок і глядіоль начала.

Тобі — мій вірш! Липневою добою
Щорік він воскресатиме хвалою.

1949

* * *

Н. Г.

Я буду бачити щоразу дальші далі
І многобаштові міста —
І встане ще не раз у пам'яті прив'ялій
Твоя погідна красота.

Багатства втрачені, що радості не множать,
Пригаслі в тінях давнини!
Спізнiлим поблиском о як мене тривожать
І скрадливо п'янять вони!

Потiх жорстокости зазнав я: в пожаданні
Таїться невичерпний чар
Глибокої ніги. Незнана в посiданні,
Вона — богiв скитальчих дар.

І давніх повістей про згубливу розлуку
Я чую шепоти. Пиття
Мені готується. Я маю через муку
Легенди ствердити буття.

Моє призначення хвилює душу темно.
Кінець дорiг, висока щерть!
З бокала вип'ю я поєднані таємно
Мед і полин, любов і смерть.

1949

* * *

Меланхолійністю напоєні листи
Від Вас читаю я: „Заблудлі духом люди
Смерч небуття собі готують. Тільки чудо
Світ од загибелі спроможеться спасти.“

А я вглядаюся в далекості життя
З ясною вірою. Ви скажете — наївна
Вона, але її простить мені безгнівно
Мій ангел в небесах, мій лагідний суддя.

І в сірій тишині чатуючого дня,
Як відповідь легку на голос мій зазовний,
Як спраглості моїй дарунок безвідмовний,
Почую вітер я і рин лункий коня.

І радість молода примчить на скакуні,
По сходах вибіжить у нестримі пурхливім,
Об двері кулаком ударить нетерпливим
І крикне: „Подруго, я тут! Відкрий мені!“

1948

УГОВІР

Нам різна путь. Прозоро золота,
Тебе в обійми прагне взяти радість,
А стомлених не звать її уста,
В утомі гордїй я не кличу радість.

— Як стане плоттю скреслена мета?
Як — заперечена — постане радість?
Посій зерно — і виростуть жита,
З зерна бажання розбуяє радість!

1949

* * *

Короткокрилого, постарілого серця
Броститься і встає весніючий порив,
Що уговір йому і острого обзив!
На власних сил тепло він безроздумно сперся —

Я жалую твоє томліюче довір'я
До видив вирійних, до марива онов.
Скажи: блакитну п'янь забутого повір'я
Де, на якій тропі ти, люблячий, найшов?

Жертовний мрійнику! Ти важишся підняти
Моїх залежаних утом камінний в'юк?...
Знай: як рядок з черги, ти будеш припадати
Пилами в жовтому діяріюші сук.

1948

В НЕПОГОДУ

Набрякли холодним дощем кам'яниці
І скніють в покорі тупій. На дахах
Поблискує хмуρο мокрінь черепиці,
І краплі безсилі пливуть по дротах.

І в стисках камінних повільної скуки
Простерся без руху, не дишучи, день...
Той самий не є він, хто дав нас на муки,
Хто даль одслонив огнеоких надхнень!

Дорога свобідна і путь під'яремна
Ніколи не зійдуться в дружнім вузлі:
Всі радості вічність бере понадземна,
А туги дощами пливуть по землі.

1950

НЕГОДА ВНОЧІ

Давно, в неприступні для пам'яті дні
Листя з дерев облетіло —
Землі нерухоме, безсонне тіло
Полощуть дощі нічні.

Але чи були, чи справді цвіли
Весни молоді міраклі?
Від бєзвіку душі лягли побляклі
В обладі дощу і мли.

І скніння чатуючи пізніх душ,
Хтось недріманний, невтомний
Бродить круг дому, бродить бездомний
По плеску і шептах калюж.

1947

ЗАМЕТІЛЬ

Кругом і повсюди, в безмежності миль
Нуртує і в'ється німа заметіль.

Твій дух споконвіку страшила безликість?
Май мужність і силу впізнати безликість!

Кружючий попіл, пурхлива топіль!
В них зникли дороги і простори піль.

В них зникли далекість і обрис отчизни,
І спогад, і луни днедавньої тризни.

Нуртує і в'ється німа заметіль —
І захват постання, і розпаду біль

Зрівняє безкрая холодна великість,
Безцільно кружюча, біла безликість.

1949

* * *

О. Дрогомірецькій

Сліпі зимові бурі, нам чужі,
І втому грудня, мороком окуту,
Сприймаємо ми далечню душі
Як нам одвічно суджену спокуту.

Спокуту за недогляд, ваду, гріх
Не в нас — що ми! — в самому світостворі...
Тягар провин таємних, несвоїх
Прознаємо ми в смерті, муці, горі.

Але минає скініння темний час —
І відпуст нам заслужений приходить,
І сила матірня, що любить нас
І жалує, ласкаві блага родить...

В високих парках світла молоді
Заплещуть зелено і соковито —
Як глибоко ми чуємо тоді
Сердечну істину: настало літо!

І стане ясно: всі дороги нам
Розкрилися, і просторів палати
Забутим дочкам, скривдженим синам
Земля зраділа прагне показати.

І прокидається бродяжий дух
Нараз, потужно, виплеском веселим
І нас, свободи крилоногих слуг,
Пронизує легким іскристим хмелем!

1949

ПЕРЕД ПРАЛІСОМ

За сотнею незроблених ще кроків
Угадувалася дичавина,
Де з свіжих і незайманих потоків
П'є певність завтрашнього звірина.

Її хода і погляд безтривожний
В тисячоліттях мають опертя —
А ти вдихнути повно чи спроможний
Суворо-мудрий повів прабуття?

Чи в людському вузькому різнозвуччі
Ти ще зберіг первинний строгий слух,
Що зови чути, тихі і могуті,
Від Одности — в її вступити круг?

1948

АНАХОРЕТ

Як жаж прожитих літ йому всю душу жалив,
Він келю міняв на біле сонце галєв:
Там, в серці кожного травневого куща —
Він знав — для нього теж іскрилася свіча.

І забувався біль, не мучило минуле
І привиди нічні в непам'яті тонули...
Світ — не для радості, і щастя постає,
Як дружнє забуття зламає мук коп'є.

1948

* * *

Як перейти поріг непереступний,
Нерозімкнений розірвати круг,
Впустити в мислі пошум життєлюбний
І звуки свіжі в запустілий слух?

Хтось глибший є в мені, що він носити
Не хоче нуд постарілого Я.
Розкрий мої нові обличчя, світе!
Повинна мати їх душа моя!..

Німуєш, владарю, — і зміст відмови
Чи я належно угадав: іти
Найкраще до великої онови
Тропою гіркости і тяготи.

На в'янь мою і втому розсипати
Не хочеш ти дарунків і окрас,
(На раз один мені далися шати,
Вони поблякли: їх минувся час).

І, знаючи потомности дороги,
Чаш розбиттям і гашенням принад
Готуєш ти мене, тепер сліпого,
Піднятися в буття світліший ряд.

1948

* * *

Погасли речей контури,
Мій день короткий затих,
Круг нього зступились мури
Моїх нездійснень глухих.

Духи, що стежите пильно
Всіх існувань течію!
Помилуйте благоприхильно
Душу малу мою.

Вона — безсвітлий уламок,
Але в найпогожішій сні
Витаючий бачила замок
В яскріючій вишині

І час, як уламків роззнятість
Під теплим дотиком чуд
Заникне — і соняшна святість
Розтопить сутінь облуд.

1949

* * *

Є мислі, ароматні наче квіти, —
І аромати є ментальні: дно
Ума, до них уважного, розкрити

Їм з ласки влади вищої дано, —
І в прірвах чути голоси, відзовні
Скорботам нашим. Істини зерно

Через подібність бачимо назовні:
Сестрою горам є височина
Шляхетних задумів, і однокровні

Є дальня мрія, мрійна далина,
І, приголублена в однім просторі,
Дугів і почувань цвіте весна.

Так наводи і схожості прозорі
І відповідності поймають світ,
В інтимному сплітаючись узорі,

Взаємно посилаючи привіт. —
Ми, люди, живемо серед родини,
І небо, далеч, легіт, шепти віт

Говорять чуйному: Буття — єдине.

1948

ВЕРЕСНЕВІ ТЕРЦИНИ

На світі — вересень. Доспіли дні,
Доспіли соки тишини. Прозору
Задуму думають сади рясні.

В осяяності бронзового бору
Повільно, не по-літньому бджола
Вершить обряд востаннє медобору

На перлах вересу; чітка смола
Застигла на корі у згустках мідних,
І, дотикові корячись тепла,

В траву безшелесну з дерев дорідних
Спадають жовті яблука... Дорід
І я зберу з дерев душі погідних

І до тієї, що її привіт
Колись гасив скорботу і тривогу,
Любови спілої скерую літ.

Ще книга не закрилась, епілогу
Читаються рядки — але чужі
Уже чагують тіні край порогу.

Та світлість вересневої душі,
Попливши певно в легітні походи,
Долине до жаданої межі

Ще перед тим, як борвій непогоди
Мене в моїй опорі похитне
І я ступлю на таємничі сходи.

Моя далека, чуєш ти мене?

1948

ТРИВАННЯ

Себе я бачив. Там, де заметіль
І бойовище... Кулями протягтий,
Лежав солдат, і смерть була прийняти
Готова біль його, останній біль.

Поблідлі пальці в трепеті зусиль
Сніг рили: кров шарлатну від затрати
Він зберегти жадав, її віддати
Він прагнув глибові отчинних піль...

Є тлінне, є нетлінне. І мнуде,
Із себе визернивши понадбуле,
Ним житиме в істотах і речах.

Без лун погасли клекоти атаки...
Про мене, дорога моя, в житах
Твоїй дитині шепчуть теплі маки.

1948

ДІЯЛОГ

— Про розкоші весняного зела
Ми забуваємо в понурім грудні.
Минули біди і минули будні,
І вал відрокотав погуб і зла.

З тобою я. Для тебе пронесла
Я через борвії чуття незблудні;
Виходь зо мною на путі безтрудні,
Виходь на свято світла і тепла.

— Про дар, що вид являє сьогосвітньо,
Про даль буття, що розцвіло навітньо,
О благовіснице, мені не мов!

Але я воїн. В боротьбі догробній
Я всупереч життю і смерті злбній,
Як вежу, в небо піднесу любов.

1948

ÆSTATE A. D. MCMXLVIII

Доці понурі обступили дні
І тижні. Літа чар умер. Закляклі,
Чорніють тоскно вімперги й пінаклі
Готичних храмів, у височині

Благаючи про лепту теплині
З країн, де спінуть соняшні міраклі.
Молитва марна! Холодом набряклі,
Хмар не схитнуться савани мутні.

Отчизни душе! Струдженим ізгоям
Ти благостиню спогаду живи:
Він є багатством їх і супокоєм.

... Нігою манять неба корогви,
І, Хорса діти, щастя охоронці,
Ліси ласкаві золотяться в сонці.

ЗАХІД

З приречености тоскних діл і стін
Скеруй у просторінь спасення гін,
Щоб з заходом липневим запалати.
З тісноти нерухомої кімнати,

Де мислячі підносить аромати
Ліс праведний — за сонцем наздогін
Себе ти ствердь, як Блага палядин,
І тим unikнеш смерти і затрати.

Недовго ждати — і земля погне
Людьми їй визначений, лютий жереб,
І упаде буття, мов мертвий череп...

Але заглади шал тебе мене:
Передше в милостиве позачася
Твоя любов, як парос, підвелася.

1948

* * *

Над світом є незнана нам свобода;
Внизу є теж — не тільки там — свобода.

В просторах море ходячи нескutih,
Всім повістує берегам: свобода!

І в літній день переблиски сліпучі
На ріках обвіщають нам: свобода!

І ліс, екстазою понятий в червні,
Вручає гойну дружбу нам: свобода!

Ти, серце — наше людське бідне серце,
Чому так рідко мовиш нам: свобода.

1950

СВІДКИ

О нерозважносте, збагни дерева:
На тебе дивляться вони, дерева.

Ми вдень сліпі, при світлі непомітні
Незнаного Судді сини: дерева.

А з тьмою бачимо: стоять, як вежі
Загрозливої далини, дерева.

Вони зглибили нашу мову й мислі,
Зглибили наші чин і сни дерева.

Стоять вони ночами, наче свідки
Всієї нашої вини — дерева.

І, як настане Суд, чи слово змовлять,
Щоб захистити нас, вони — дерева?

1950

* * *

Спливає на каштан тепло останнє,
На ржу спливає ран тепло останнє.

Яке ти лагідне і миротворне
Для стомлених прочан, тепло останнє!

Ти — дар, який ми прагнемо віддати...
Рвемо тобою бран, тепло останнє!

У вдячній і просвітленій віддачі
Твій стане вищим сан, тепло останнє!

...І корабель надплив. Причал... Ізольді
Відав його Трістан — тепло останнє.

1948

* * *

В словах, що віє з них блаженна прянь,
Я закріплю міру всіх бажань:

Вчуватися в тайнопис краєвиду
Знайомого і там шукати сліду
Колишніх захватів. Забути бран
Проклятих літ і невигойність ран,
І те, що в мові смертних зветься пізно,
І яд його скучний... Моя отчизно!

1948

* * *

Потік беззвучности і морок космогрудий!
З тісноти чорної нема доріг нікуди.
Бездонністю проваль і насувом узбіч
Мій дух ослаблений глуха ясирить ніч.

Все винесе моя надія. В давній броні,
В шоломі ржавому, що тисне теплі скроні,
Безсонням мучена, стоїть і жде вона,
Коли постане рань і буде білина.

А що, коли її жадні побачать очі
По випробі гіркій хмар смуги неохочі
І небо аспідне, і млисто-сизу муть:
Сподіваного дня єдино дану суть?..

... Бездомний вітер б'є в вікно. Суворий данник
Недобрих, владних воль, світає чужо ранок,
Сад не прокинувся, поблідлі пелюстки
Покірним саваном укрили травники.

1949

* * *

Овлурь свисну за р'якою.
„Слово о полку Ігореві“.

Весняним леготом тепло ударений,
Як гуслі, степ зазвучав,
І тут, біля стіп, заплескався розмарений
Лепет і шепіт трави.

Душу твою, що томліла взачині,
Лісів одчаклує май —
Скорботою років право освячене
Вернеться в пращурів край.

Твій день не померкне, безщастя даннику,
Його не поглине полон,
Відірве тебе від смертного зануку
Могутній, втілений сон...

І вабить далекість живучим куривом,
І всіх обіцянь огонь
Хмільно лунає в свисті Овлуровім,
І кличе, як доля, комонь.

1948

* * *

Я і мій спомин — ми додому линею...
Поляна стелиться: злотистий пас
Піску помежи насувом гостинним
Дібровних зеленокупчастих мас...
За попелястим я тужу полином,
Що запахом поняв простір і час,
За свідком юні, нев'янущим цмином. —
Ти, може, смерте, поєднаєш нас!

1948

СЕРПЕНЬ

По днях утрат, негод і неспокою
Я прагну синяви і тишини;
Сад, що за юности він був зо мною,
Скитальну душу жде з далечини —
І милістю Помони дорогою
Останній, добрий плід зростять вони
Серпневою прозорою порою:
Сад і душа в обіймах отчини.

1948

ПРОСЬБА

Мов óлень молодий, життю і силі радий,
Короткий теплий дощ полями перебіг,
В гаї промкнувся він — і листу міріади
Вгасили шурхоти його блискучих ніг.

І сонцеве лице в промінній авреолі
На небі сяє знов, а слава оболон
Росте і множиться. На безбережнім полі
Склепилась тишина і віс щастя крок.

І дотик леготу, струмуючий і плавний,
Тече по пружності жовтоколосих жит,
А за ланами ліс в принаді невибавній
Огніє зелено, вельможний ворожбит.

Ріки далекої сафірно-білі смоли
При обрії тонкім спинилися — і снять
Горби на берегах, синіючі престоли,
Причалу свого довічну благодать.

Нікуди не зовуть дороги: легкокрило
На рідні простори спустилась повнота
Лагідна, матірня — і край межі спочила
Без посоха в руці загоджена мета...

Чи я побачу знов тебе, отчинний краю?
Непевність, самота і болі тлять мене,
Коротшає мій вік без радості, зникає
Безлюбим маривом буття моє мутне.

Отчизни янголи! Благаю вас, щедроту
І ласки ласк явіть скитальному мені:
Запричаститися тріумфу повороту
І ряд замкнути літ в прадідній стороні.

Незнані різністю путі людей по сконі —
І чи посмію я ваш ясномудрий круг
Просити пристрасно, в побожному поклоні:
Хай при землі батьків задержиться мій дух!

Блюзнірством вам моє не видасться жадання,
А заповітних дум я чей не потаю
Від слуху вашого. Із келеха розстання
Як довго пив я чад... простіть любов мою.

Хай тужну гіркоту, яку в житті земному
Зусиллям раненим я мусів був нести,
Мій розметає край — і духові легкому
Пошліте в нім вінок блаженств і повноти:

Щоб захватом моїм смарагдове верхів'я
Підносив добрий ліс, і чаром ваших прав
В прарадості горбів безсмертно голубів я
І з леготом живим торкався жит і трав;

І завжди щоб моїм вітанням синьокрилим
Сіяли далечі і лагода доріг,
І теплий літній дощ, просяклий сонцем білим,
Крізь вічний усміх мій благороздатно біг.

1948

ДОЛЯ ТВОРЕНА

Немов чітка повторність приказок
В устах людей, в душі не раз у мене,
Вклиняючись між будне і щоденне,
Чуття незнаного лунає крок.

Його не розгадаю я. Проте
Не знаком він, що, молод і безхмарен,
Мене до рідних міст і рідних царин
День, лицар переможний, приведе.

Він, крок — похмурий. Може, то вампір
Заглухлих спогадів про чорні роки
В свідомість б'ється тупо і жорстоко?..
Кати, тортури, жах ночей, ясир...

Ні, давні муки вигасли давно,
Не сила їм відгомони тривожні
Розкочувати у душі, спроможній
Майбутнього відчути знамено.

Що доля власна? Міріяди воль
Жили і діяли перед тобою;
Їх безмір тиранічною вагою
Упав на тропи постаючих доль.

Чи диво, що припалих міра бід
Є більша за твою вину потворно?
Що скарга права на жорстокість жорна —
Порочних помислів тяжкий похід

Триває спозадавна; їх жезла
Знак вибавить міста, знесе святині:
Гріховне, мисль опанувавши нині,
Гріховні завтра витворить діла.

Стаючим днем правує давнина —
Похмура, ненасичена, невщухла,
Злочинствами і згубою набухла,
В прийдешне проривається вона.

Тоді Добра самозабутній Чин
Підносить руку в дорогім зусиллі,
Щоб чорно наростаючої хвилі
Спинити клекіт і нестямний рин.

Вали відкочуються. Тихне звір.
Його жада не нищить і не палить,
І світло Блага можновладно ралить
Понурих вод подоланий простір.

Але підступний, потайний бурун
З-під ніг вихоплюється зголодніло...
... Розстріляного праведника тіло
Додолу падає. Мільйони лун

Нестерпним ляском голосно вістять
Про темну, про пекельну перемогу:
Вперед! В дні незахищені! В дорогу
Відкрити! Впала ненависна гать!..

Прийдешне сталося. Встає воно,
Як хмара, розгортається над нами,
Спадає, дише, розсуває брами
І душам стукає в бліде вікно.

І не скувати молитвам тонким
Його напругу і огроми зросту —
В дім душ воно іде і по помосту
Проходить тяжко, кроком громожким.

То перша вість: навальне розбиття
Зв'язків у світі, буряне зступання
Кіл життьових, хаос... І вість остання:
Беззвучний вітер з лон передбуття.

1948

* * *

В. Шаялові

Постаріла світу споруда,
В ній чар минув тепла,
На полиск давнього чуда
Заскнілість налягла.

Обтяжений пережитим,
Онови жадає світ —
І лине Жар-Птиця над світом
І шле йому привіт.

Благословенна поява
Її і пісень золотінь:
Радість буде і слава
Для всіх земних створінь.

Зміст тайнописних літер
Нових не прознав століть:
Переістотнення вітер
Світом шумить, шумить.

Риби, в захваті, п'яно
Лишаючи вод килими,
Повітря гостре і пряне
Юними крають крильми.

Летять мотилями квіти
Над луками, а мотилі
Квітками врастають у віти
І рясно ряхтять на стеблі.

Дуби виривають коріння,
Стають їм руки з гілля —
Велетів покоління
Знов посідає земля.

Лунає державний їх голос,
Лунає потуги псалом,
І лист, обертаючись в волос,
Плеще їм на чолом.

Двигтять і гримить воскресно
І вищає гір племено:
Дасть воно, піднебесне,
Ері новій імено.

1948

МІНІАТЮРИ

На острові

Найменше землі посідати треба,
Щоб вичути велич води і неба.
Нікуди мене не беріть, кораблі,
Великого духом на дрібці землі.

Скарга дівчини

Цвіт бозу і каштанів, мільони
Грон, виплески вогню, хвала весні!
Самотнє серце! Наче цвіту гроно,
І ти палаєш. Замкнене. В мені.

Любов

По осені паде зима, розтане сніг —
І знов горить весна. А в споминах моїх
Та сама завжди ти — оподаль перемін!
Що треба часові? Куди спішитесь він?

Уявлення про неуявне

Мій друг сказав: „Як соняшна погода,
Спокійний, любий лад поймає світ“. —
Помислив я: „У вічності, як світ
Лишу, теж буде соняшна погода“.

Літній вечір

Час янголиний! Небо як стіна
Із мармуру блакитного; на ній
Прожилками, в янтарності святній,
Палають оболочки. Тишина.

Спорідненість

Твердь літнього неба блакиттю розлогою квітне,
А озеро синє її відбиває, прирідне —
Як любо в собі відбивати високе і рідне.

Correspondence

Світ наш — символів потужні хори.
Хочеш мати образ, як глибоке
Перетворюється на високе?
— Гори.

Гостина

Клюмба і квітки. Прилетів мотиль,
З цвіту тихо п'є гість далеких піль. —
Люди, знайте: ми — далей мотилі,
Гості, ми п'ємо цвіт гіркий землі.

Місяць по півночі

Місяць в німотності ночі — яка невимовна самотність!
Мучить безсоння, — але не підходь до вікна,
Сором інакше поймає твою душу до дна.
Ти бо цнотливу образиш, за вічність не меншу самотність.

Оселя самоти

На жовтім місяці, на дні його долин,
Існує племено — самотнє, як і він.

Ностальгія

Її приявність я в душі спізнав: вона,
Як сік у дереві, незрима і міцна,
Всім почуттям моїм вникає тихо в пори —
Всі радості малить і гострить кожне горе.

Заклинання

Розбили смерчі дім, і літ добро розкрадене...
А я живу — і п'янь не стишу заклинань:
Здійснися, плоттю стань, примріяне і гадане!
... Конваліє лісів, отчизни свіжий ладане!

Розлука

Злодоля вихрилась — і каменем розлуки
Привалена душа. Чиї ласкаві руки
Дарунком принесуть зусилля богівите:
Перемогти вагу і камінь одвалити.

Краєвид

Клекоче в просторах вітрів сурма,
Грозяться хмари і дичіє далеч.
Яку ще пустку кличе криком галич?
В могилі вої, ратаїв нема.

Смеркання

День довгий поминув без радості і слави.
Смеркає. В городі перелунало аве.
Я — дім, затишлий дім. В вікні лише одним
Ще дотліває блік вечірньої заграви.

Безсоння

Є кари і муки в тутешнім світі:
Їх смисл і причина від нас укриті...
Німує за вікнами ночі бездоння,
Впинається в мозок чорне безсоння.

Сплін

Стає прокляттям час. Надія, втіха, біль
Його тісний обруч покинули. Зусиль
Вітрило не піднось: наблизяться примарно
Огрома каменю; вони зламають кіль,
І згине корабель, роздавлений почварно.

Шум дощу в каштанах

Стемніло. Тихий дощ. І рокотів несмілих
Алея сповнилась каштанів піврозцвілих.
Шум тихий споминів. Під ними я стою...
З чаш меланхолії о як я довго п'ю!

Прокид на світанку

Свіжо і весело птаство співає на білім світанку —
І, безпричинно проснувшись, його щебетливу веснянку
Слухаю я і скликаю всю пам'ять, не можу згадати:
Радість якась поминула. Давно. Але як її звати?

Бездумність

Світлу і благану, де розшукаю я в світі бездумність?
Серце трудне окропила б вона, як цілюща роса...
В липні, напоєнім сонцем, на сині поглянь небеса:
Там, в оболочках сніжистих витає і віє бездумність.

Негода

Доці і холод. На гігантській тризні
Стояти змушено мандрівника.
З буття не вийти, всі години — пізні.
Лягла на горло кам'яна рука
І давить: ні ридань, ні слів, ні пісні!

Входи

Для радості в душі єдині маю двері,
Як важко в вузькість їх влітати злотоперій!
Для туги є в душі сто зяючих воріт...
Блаженні всі, кому ласкавіший є світ!

Друг і гостя

Занадто довго Сум для тебе був товариш
В дорозі життєвій. А ти про Радість мариш
І звеш її в щораз тісніший років круг. —
Є гостя гостею, і не покине друг.

Вересневий день

Айстри в кімнаті моїй — затишні,
Спокійні, приязно-строгі; в вікні
Устояна синь вересневого неба.
— І трохи ще людського щастя треба.

Тривоги жовтня

Триває довше ніч, а сірі дні — коротші.
Мої земні путі сіріють, теж коротші,
І серце, темний лист, лежить на них, боляще.
Далека, я боюсь: ти дишеш, ти жива ще?

Зустріч

Ти заблукала в проклятих млах і бідах.
Я — теж. Ласкавої відкинсья давнини
І в млах люби мене, в грудневих краєвидах:
Назустріч не плывуть душі і днів човни.

Творчість

На душу поклади нездійсненого давлять,
І скарга постає на тоскнунімоту;
А там, над буднями ласкаві хори славлять
Чіткого втілення звияжну повноту.

Епітафія

Спинились дні мої. Речей назву я ряд —
Життю дають вони високі зміст і лад,
А їх утрата є бездолля і тругизна.

Мир, мудрість і любов, молитва і отчизна.

Вищість

Час — владар наш. Але його постійний рух
Не свідчить про буття найбільше — він не дише,
І нехтує його наш праглибинний слух.
Душе висока, ти жива є найповніше.

Дорога світу

Світ — він не мчиться вперед, він вертається в лоно
[первинне.
В добрій путі — перепони: тваринне, низинне, злочинне.

До генія людства

Вітрам історії свої путі накресли,
Високий стороже! Людині ти не вір:
Родивши злобу бур, вона згубила весла —
Мчить корабель її в стозівий смерти вир.

Ствердження

Душа не вклониться подобам нечестивим,
І жертв колишнього ніколи не забути.
Не прийде синій день? Не обдарує дивом?
Однаково! Душі законом мовчазливим
Зостанеться по смерти мить: собою бути.

1948—1950

ГЛУХОЇ ОСЕНИ

Канал і Вертах, Mohren-Apotheke
І гола липова алея — світ,
Що все легке, заобрійне, далеке
Зачаклував його німий пристрій.

Де зачерпнути сил, щоб проломити
Обійми пружних і повільних сук?
З полону смертного як спорудити
В кудись, в інакше гордий віадук?

Душа, що жах пережила, одчаю
Не знає — і бреде, без пана пес,
Бреде похилена і уникає
Пустіючого погляду небес.

Доми зступилися, гігантські гнізда;
Між ними вулиці прямиць лягла,
Щоб привести до цвинтаря край міста,
Де скніє осінь і сивіє мла.

По подвигу мандрівництва і мрії,
В тісноті строгій плит, хрестів, імен
Спочив, побаченням із містом Кня
Не наситивши серця, Юрій Клен.

1948

НА ПРОГУЛЯНЦІ

І малинові кетяги бруслин,
І глянс у ягодах доспілих глоду
Ліс нагадали відлунаних днин —
Отчинних геніїв святу господу.

Мій спогаде! Ти — скудній мислі лік.
Розкрий же ширше неохочі брами
І пахни листом, що упав з осик,
І між мохів порослими грибами.

1949

ПОГОДА В ЛИСТОПАДІ

Astra inclinant, neque
tamen necessitant.

По холоді, як лист уже потах,
Неждано дар надплив тепла і лагоди,
І в тихім світлі, на пустих кущах
Горять калинові святкові ягоди.

Все падало перед зимою ниць,
І лист душі — ні, він не міг розвитися!
А нині все влилося в кротку міць
І владу сонця, золотого витязя!

Скорився ти і взяти був ладен
Тягар і мороки глухого фатуму,
Але багато в радості імен,
Щоб край покласти бранові залятому.

1950

В ХРАМІ СВ. УЛЬРІХА

(Männerwallfahrt)

Тисячоустий хорал наростає; вливаються густо
В нього органу громи;
З хорів масивних несуться в огроми звучань екстатичні
Клекоти й поклики труб,
І понад морем голів, розкидаючи блиски таємні,
Рака пливе золота.

Неуявленне вступає в уяву: народи й племена
Всі при молитві стоять
В храмах мільйонних, огненно благаючи: станься, о чудо,
Станься, о даре небес!
Те безбережне моління чи образ землі відмінило б?
Чудо, я знаю, прийшло б!

1950

БЕРЕЗНЕВИЙ ВЕЧІР

Якби умерло все, що мучить світ! Єрінній
Теж вигасла б хода — в тишинності гостинній...

Душа, що в бідності своїй додолу никне,
Дарів, що веселять, ніколи не навикне:

Доми розтанули; молочно жовті вікна
Над бруком піднесли; по денному мажорі
Затихло солодко повітря, і в просторі
Небес агатових — магічно сині зорі,
Прихильні знов до нас по днях зими; хмільна
До грудей горнеться теплінь. Прийшла весна.

Хто скаже, що на світ іде нова війна?

1950

* * *

Гроза в далекість подалася. Спини
Її синіючих, могучих тіл
Обтяжують силуетні, дальні стіни
Лісів і котяться за небосхил.

І погрозовий, раювальний нерух
Навколо, і веселий поблиск шиб,
І рос спадаючих лагідний шерех
В освіженім, блискучім листі лип

Нараз збудили про отчизну згадку, —
І пряна певність в жилах потекла,
І до минулости, на красну кладку
Ступило серце. Сповнене тепла,

Воно повірило в погожий спокій,
В надійний шир і в неймовірні дні...
Скупій на радості, сувороокий
Складу подяку ревну чужині.

Вона скупа — тим щасніше дарунки
Її побачити: із глибини
Дерев промкнувшись, молодо і струнко
Плащ колихнувся рідної весни.

1948

* * *

Вітає серце ароматом лип
Залита жовтим сонцем Fuggerstrasse.
Як солодко твоїх не чути стіп,
Неприятний, чужий, холодний часе!

Простуєш ти — і все гіркіші нам
Стільці порожні при столах недільних
І дума про утрачений сезам,
І уділ подорожей підневільних.

І славних міст не тішать нас дива,
І кожен край новий нам не сповабен,
І ядом істини язвлять слова:
Was frommt's, dergleichen viel gesehen haben?

І, може, що в понурий час розлук
Міць не лунала молитов напутніх,
Душа — під попелом канулих мук —
В осяяність не вірить троп майбутніх...

Але сьогодні я не чую стіп
Твоїх, неприятний, холодний часе!
І в серці віють аромати лип,
І щасно тоне в сонці Fuggerstrasse.

Я чую давню молодість мою —
О так, вона умерла лиш для мене,
Всіх, нічия, моя — вона струю
В повітря лє і благо незреченне.

Вона навколо: в поблиску очей,
Напосних довірою, безсумних,
І в світлозвучних голосах дітей,
І в шепотах каштанів яснодумних.

І, радісний ізгой, я чую путь
І теплі подихи її прияви
Там, в оболоках, що крильмі пливуть
В нестерпну спнь божественної слави.

1950

З М І С Т

В кімнаті тишина	5	Погасли речей контури	33
ГІСТЬ І ГОСПОДА		Є мислі, ароматні	34
Надію будив	7	Вересневі терцини	35
В весняному сонці	8	Тривання	36
Весняний триптих	9	Д'ялог	37
Лип, буків і дубів	11	Aestate A.D. MCMXLVIII	38
Весняний молодик	12	Захід	39
На честь липня	13	Над світом є незнана	40
Находить вечір	14	Свідки	41
Ще повинь світла	15	Спливає на каштан	42
По довгому дні	16	В словах, що віє з них	43
Як шатра бронзові	17	Потік беззвучности	44
Autumnus dix meus	18	Весняним леготом	45
Ти звеш мене	19	Я і мій спомин	46
Лежать на чашах	20	Серпень	46
Жіночий полудень	21	Просьба	47
Я буду бачити	22	Доля творена	49
Меланхолійністю напоєні ...	23	Постаріла світу споруда ...	52
Уговір	24	Мініатюри	54
Короткокрилого, постарілого	25	В АВГСБУРЗІ	
В негоду	26	Глухої осені	60
Негода вночі	27	На прогулянці	61
Заметіль	28	Погода в листопаді	62
Сліпі зимові бурі	29	В храмі св. Ульріха	63
Перед пралісом	30	Березневий вечір	64
Анахорет	31	Гроза в далекість	65
Як перейти поріг	32	Вітає серце ароматні	66

Відзначаючи п'ятдесятлітній ювілей М. Ореста, на видання цієї книги, за почином Яра Славутича, повними паями склалися: Іван Будицький, Василь Гайдарівський, Олекса Ізарський, Олег Зуєвський, А. Кобаса, Федір Корсун, Теодор Курпіта, Ів. Минало, Зенон Озерян, Валеріян Ревуцький, Мих. Регуш, Левко Ромен, Михайло Сеньків, Аполлон Трембовецький, Ігор Шанковський. Дмитро Чуб (Австралія) надіслав пожертву. Федір Корсун (США) зголосив евентуальну безвідсоткову позику. Мистець Б. Крюков виконав обкладнку без винагороди.

КНИГИ МИХАЙЛА ОРЕСТА:

Луни літ, Львів, 1944

Душа і доля, Авґсбург, 1946

Держава слова, Філадельфія, 1952

Leo Kushnir
415 E. Gowen Ave.
Philadelphia, PA. 19119-1025

